

Asia: VN/6984/2021

Ehdotus kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekartaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne tiekartan tavoitteista ja toimenpiteistä yleisesti?

Suomen Kotiseutuliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta.

Kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekartan laatiminen osuu ajankohtaan, jossa kestävä ja vastuullinen elämäntapa, aineeton kuluttaminen, paikallisuus ja lähimatkailu sekä luonnon ja kulttuurin hyvinvointivaikutukset nähdään entistä tärkeämpinä maailmanlaajuisen luonto- ja ilmastokriisin sekä pandemian keskellä.

Moninaisen kulttuuriperinnön huomioiminen on erityisen tärkeää kulttuurimatkailua kehitettäessä. Tiekartan tavoitteissa nousevat esiin alueellisen yhteistyön kehittäminen, kestävyys ja vastuullisuus, kulttuurimatkailutuotteiden laadukas ja monipuolinen sisältö, digitalisaatio ja kansainvälinen yhteistyö.

Kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekartalla ja lausuntokierroksella olevalla kulttuuriperintöstrategialla on paljon yhtymäkohtia etenkin kulttuuriperinnön tunnettuuden ja arvostuksen lisäämisen, kestävien ja vastuullisten toimintatapojen ja taloudellisen kehittämisen alueilla. Niiden vastavuoroinen huomioiminen toimeenpanosuunnitelman laatimisessa ja toimeenpanovaiheessa on ensiarvoisen tärkeää.

Mikä on näkemyksenne tiekartan tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Kotiseutuliiton tehtävä kotiseututyön valtakunnallisena keskusjärjestönä on vaalia kulttuurin monimuotoisuutta ja kulttuuriperintöä, nostaa esille paikalliskulttuureita, tukee kotiseututyötä sekä vaikuttaa yhteiskunta- ja aluesuunnitteluun. Jäsenistömme koostuu paitsi suurista kunnista ja valtakunnallisista järjestöistä, myös lukuisista pienistä, paikallisista tai alueellisista yhdistyksistä ja kulttuuritoimijoista esim. paikallismuseoista, tapahtumajärjestäjistä ja muista paikalliskulttuurin tuottajista. Suuri osa heistä toimii pääasiassa vapaaehtoisvoimin.

Monet paikalliset kulttuuri(perintö)toimijat tekevät jo paljon kulttuurimatkailun parissa, mutta osaaminen, volyymi ja resurssit vaihtelevat. Paikallinen kolmannen sektorin osaaminen ja tieto on huomioitu kulttuurimatkailussa vaihtelevasti, ei ole olemassa systemaattista verkostoitumista matkailutoimijoiden ja kolmannen sektorin välillä. Erityisesti osaaminen digitaadoissa, tuotteistamisessa ja markkinoinnissa on kolmannen sektorin toimijoilla hyvin vaihtelevaa.

Moninainen toimijakenttä ja varsin vaihteleva toimintaympäristö, vapaaehtoistyö ja kolmas sektori on syytä huomioida tiekartan toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Paikallinen yhdistys voi esimerkiksi toimia yhteyspintana, jonka kautta löytyvät asiantuntijat paikallisesta kulttuuriperinnöstä. Samoin kulttuurimatkailu voi toimia kanavana, jonka kautta yhdistys saa esille paikallista kulttuuriperintöä ja entistä useammat kiinnostumaan siitä.

Kommenttinne luvusta 5.1

Alueellisen yhteistyön ja verkostojen sekä kohtaamisten osalta pitää muistaa myös alueelliset ja paikalliset, pääasiassa vapaaehtoisvoimin toimivat kulttuurimatkailutoimijat, kuten paikallis- ja kotiseutumuseot, markkinoiden ja tapahtumien järjestäjät. Matkailutoimijat ja matkailijat eivät välttämättä tunne kolmannen sektorin toimijakenttää eivätkä osaa etsiä niitä yhteistyökumppaneiksi ja kohteiksi. Yrittäjiä, yhdistyksiä ja myös kuntia on kannustettava laajemmin yhteistyöhön.

Kommenttinne luvusta 5.2

Kestävän kulttuurimatkailun edistäminen on tärkeää kaikkien kokoluokan toimijoille. Kestävyyttä on myös resursseista, osaamisesta ja toimintaedellytyksistä huolehtiminen.

Kommenttinne luvusta 5.3

Paikallisilla toimijoilla on runsaasti tietoa ja kiinnostavia tarinoita paikallisesta kulttuuriperinnöstä ja historiasta, mutta tätä ei aina osata tuoda esille ja tarjota matkailijoiden käyttöön. Paikalliset toimijat eivät aina hahmota mahdollisuuksiaan kulttuurimatkailun parissa, kokevat olevansa esimerkiksi museokohde. Samoin tapahtumissa – osataanko niitä tarjota matkailijoille? Monilla kolmannen sektorin toimijoilla on turhaa vaatimattomuutta ja liian vähän uskallusta mainostaa omia palveluita ja hyviä sisältöjä. Toisaalta esimerkiksi taloudelliset ja henkilöresurssit ovat näillä toimijoilla varsin vaihtelevat.

Yhdistystoimijat kaipaavat tukea kulttuuriperintösisältöjen tuotteistamiseen, ja jatkuvuus edellyttää myös yhteisiä prosesseja ja resursseja. Tuotteistamis- ja markkinointiosaamista tarvitaan siis lisää etenkin kolmannella sektorilla. Koulutukset ja osaamisen lisääminen ovat tärkeitä.

Kommenttinne luvusta 5.4

Myös pienten ja paikallisten kohteiden on tärkeää olla mukana kulttuurimatkailun digitalisaatiossa. Tukea ja koulutusta tarvitaan myös tässä. Kotiseutuliitto osaltaan tukee ja kouluttaa paikallismuseotoimijoita digitalisoimaan toimintaansa.

Kommenttinne luvusta 5.5

Paikallisilla toimijoilla alkuun eniten annettavaa kotimaiselle kulttuurimatkailulle. Kansainvälistymisessä etenkin alueellinen yhteistyö on avainasemassa. Suurten maakunnallisten toimijoiden tuki ja apu paikallisille toimijoille tulee tarpeeseen.

Millaisena näette oman organisaationne tai edustamanne tahon roolin tiekartan toimenpiteiden toteuttamisessa?

Kotiseutuliitto on mielellään mukana luomassa yhteistyöverkostoja paikallisten kulttuuritoimijoiden, esim. kotiseutu- ja paikallismuseotoimijoiden sekä alueellisten ja valtakunnallisten kulttuurimatkailualan toimijoiden kanssa. Etenkin kolmannen sektorin toimijoiden ja matkailuyritysten yhteistyön kehittämisessä on paljon tehtävää. Tässä Kotiseutuliiton jäsenistöön kuuluvilla maakuntien liitoilla voisi olla keskeinen rooli.

Miten arvioisitte tiekartan toimenpiteiden vastuuttamista? Ovatko kaikki keskeiset toteuttajat kunkin toimenpiteen osalta tunnistettu? Mahdolliset toimenpidekohtaiset ehdotuksenne toteuttajien lisäämiseksi tai poistamiseksi?

Paikallistoimijoilla voi olla oma osuutensa esimerkiksi kestävän toimintakulttuurin vahvistamisessa ja asiakaslähtöisessä tuotekehittämisessä.

Kotimainen kulttuurimatkailu kaipaa yhteistä kehittäjää ja panostuksia myös kolmannen sektorin näkökulmasta. Tärkeää on paikallisten, eri kokoisten kulttuuriperintötoimijoiden tasapuolisten osallistumismahdollisuuksien huomioiminen.

Mahdolliset muut tiekarttaehdotusta koskevat huomionne.

-

Vanhatalo Riitta
Suomen Kotiseutuliitto